Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2020-12-02

RS 2020-0665

Regionstyrelsen

Yttrande över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Stockholms stad har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad.

Regionrådsberedningens motivering

Region Stockholm ser positivt på det breda strategiska grepp som Stockholms stads förslag till kulturstrategiskt program tar om kulturområdet. Programmet samspelar i stora delar väl med Kulturstrategi för Stockholmsregionen och den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050), vilka båda lyfter kulturens betydelse för länets invånare och utveckling.

Programmet utgår från de två perspektiven *Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur* samt *Ett kreativt och attraktivt Stockholm*. De två perspektiven utgör grunden för fem strategiska områden, där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan. De fem områdena är *Stadsutveckling*, *Utbildning och bildning*, *Staten, regionen och akademin*, *Kulturella och kreativa näringar* samt *Besöksnäring*.

Region Stockholm ställer sig följaktligen positiv till programmets utgångspunkt och strävan för ökad samverkan. Dock efterfrågas en tydligare och fördjupad bild av kultursektorns utmaningar och möjligheter, som i sin tur skulle skapa en ökad tydlighet och förståelse för det fortsatta arbetet med att utveckla olika former av samarbeten mellan Region

Stockholm, Stockholms stad och övriga aktörer inom kultursektorn. I detta sammanhang skulle en tydligare koppling till nämnda RUFS 2050 och Kulturstrategi för Stockholmsregionen kunna göras.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Kulturstrategiskt program för Stockholms stad
Kulturnämndens protokollsutdrag den 21 oktober 2020
Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande den 28 september 2020
Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 22 oktober

Irene Svenonius Anna Starbrink

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Henrik Haij

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-11-11

RS 2020-0665

Regionstyrelsen

Yttrande över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Ärendebeskrivning

Stockholms stad har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Kulturstrategiskt program för Stockholms stad
Kulturnämndens protokollsutdrag den 21 oktober 2020
Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande den 28 september 2020
Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 22 oktober

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning
Det remitterade förslaget till kulturstrategiskt program för Stockholms stad grundar sig i stadens Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm. Vidare utgår programmet från två perspektiv: *Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur* samt *Ett kreativt och attraktivt Stockholm*. De två perspektiven utgör grunden för fem strategiska områden där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan. De fem områdena är Stadsutveckling, Utbildning och bildning, Staten, regionen och akademin, Kulturella och kreativa näringar, Besöksnäring.

Region Stockholm ställer sig positiv till programmets utgångspunkt men anser att programmet skulle stärkas av en tydligare och fördjupad bild av kultursektorns utmaningar och möjligheter. Detta skulle i sin tur skapa en ökad tydlighet och förståelse för det fortsatta arbetet med att utveckla olika

former av samarbeten Region Stockholm och Stockholms stad och övriga aktörer inom kultursektorn. Programmet skulle stärkas och samverkan underlättas mellan Region Stockholm och Stockholms stad och andra aktörer inom kultursektorn om programmet visade på hur det kopplar an till den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (RS 2019-0533) samt hur det avser bidra till den regionala kulturstrategin för Stockholmsregionen (LS 2017-1514).

Bakgrund
Stockholms stads förslag till kulturstrategiskt program utgår från två perspektiv. Det första är ”Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur” som innebär att i Stockholm ska alla invånare ha förutsättningar till eget skapande och därmed bidra till en levande och öppen stad. Därmed behöver stadsplaneringen redan i tidiga skeden identifiera eventuella behov och pröva möjligheten att inkludera lokaler och platser för kulturupplevelser och föreningsliv. Det andra perspektivet är ”Ett kreativt och attraktivt Stockholm”. Sysselsättningen inom de kulturella och kreativa näringarna ökar kontinuerligt och är del av den snabba teknikutvecklingen. Med staden som aktiv möjliggörare av nya mötesplatser och utveckling av befintliga, kan denna kreativa del av näringslivet spela en vital roll i den fortsatta stadsutbyggnaden. De två perspektiven utgör i sin tur grunden för fem strategiska områden där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan.

Programmet har remitterats till kulturnämnden och tillväxt- och regionplanenämnden.

Överväganden

Region Stockholms yttrande över Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Region Stockholm ser positivt på det breda strategiska grepp som programmet tar om kulturområdet och bedömer att det i stora delar samspelar väl med Kulturstrategi för Stockholmsregionen, samt RUFS 2050.

Nedan lämnas särskilda kommentarer avseende det kulturstrategiska programmets fem utpekade samverkansområden.

Samverkan om stadsutveckling
Under 2019–2020 har Region Stockholm och Stockholms stad samverkat avseende ett pilotprojekt med regional kulturlotsning. Erfarenheterna från

projektet pekar på att parterna behöver fortsätta samordna och gärna också utveckla gemensamma, mer långsiktiga, insatser inom området.

I RUFS 2050 lyfts vikten av att hantera kulturmiljöfrågorna tidigt vid förtätning i befintliga miljöer samt att inkludera ett kulturhistoriskt perspektiv vid utveckling. Region Stockholm önskar att Stockholms stad ska utveckla resonemanget i programmet gällande hanteringen av de utmaningar som finns för att värna, förvalta och utveckla kulturmiljövärden i befintliga stadsmiljöer i samband med förtätning enlighet med andan i RUFS 2050.

Samverkan om utbildning
Region Stockholm ser det som positivt att det kulturstrategiska programmet lyfter fram talangutveckling som en prioriterad inriktning. Region Stockholm bedriver sedan tidigare en talangutvecklande verksamhet som har slagit väl ut. För närvarande pågår gemensamma processer med Stockholms stad avseende talangutveckling inom orkesterverksamhet.

Samverkan med staten, regionen och akademin
Region Stockholm delar uppfattningen att kulturens publik och deltagare, inte de administrativa gränserna, ska stå i ökat fokus för framtida investeringar i kultur. Den väl utbyggda kollektivtrafiken i Stockholmsregionen har i det sammanhanget en avgörande betydelse för att tillgängliggöra kulturlivet för invånare i regionen.

Region Stockholm ser positivt på förslaget om att fortsatt utveckla ett regionalt utbud inom kulturskolan, samverkan avseende den resurskrävande regionala filmproduktionen, samt samverkan avseende besöksnäringen.

Samverkan om de kulturella och kreativa näringarna
Region Stockholm konstaterar att de kulturella och kreativa näringarna stärker den regionala identiteten och attraktionskraften och har stor betydelse för besöksnäringen. Filmsektorn är en viktig del av de kulturella och kreativa näringarna. Att stärka satsningarna på Stockholmsregionen som inspelningsplats stärker också förutsättningarna för att attrahera talanger och bibehålla kompetens inom sektorn. För att främja en kulturdriven tillväxt behövs en infrastruktur för kulturen och goda förutsättningar för kreativa företag att verka i Stockholmsregionen. Region Stockholm framhåller vikten av internationell tillgänglighet som en avgörande faktor för att attrahera och behålla talanger samt för att

Stockholm fortsatt ska vara en attraktiv besöksdestination och locka internationella besökare.

Samverkan med besöksnäringen
Region Stockholm delar bilden av att besöksnäringen bidrar till den internationella attraktionskraften och är en viktig motor för stadens utveckling och sysselsättning. Region Stockholm ställer sig positiv till att staden vill utveckla Stockholm som evenemangs- och upplevelsestad då det är av stor betydelse för besöksnäringen och det kulturella systemet. Stockholm som huvudstad har en bredd inom näringen som är svår att uppnå på andra platser. Besöksnäringen spänner över många olika branscher och programmet kan med fördel beskriva besöksnäringens struktur likt beskrivningen av de kulturella och kreativa näringarna.

Ekonomiska konsekvenser
Ett genomförande av Stockholms stads kulturstrategiska program får inga direkta ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm. Ett framgångsrikt arbete kan bidra till ökad besöksnäring vilket kan påverka ekonomin positivt på ett övergripande plan. Ett eventuellt utökat samarbete mellan Region Stockholm och Stockholms stad behöver lösas inom ramen för beslutad budget.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Tf. stabschef

Beslutsexpediering:
Akt
Regionledningskontorets stabschef
Regionledningskontorets kansli
Kulturnämnden
Tillväxt- och regionplanenämnden
Stockholms stad

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-11-11

Stockholms stad

Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

4 **Förord**

6 **Inledning**

12 **Två perspektiv och fem strategiska områden**

16 **Samverkansstrategier**

18 Samverkan om stadsutveckling

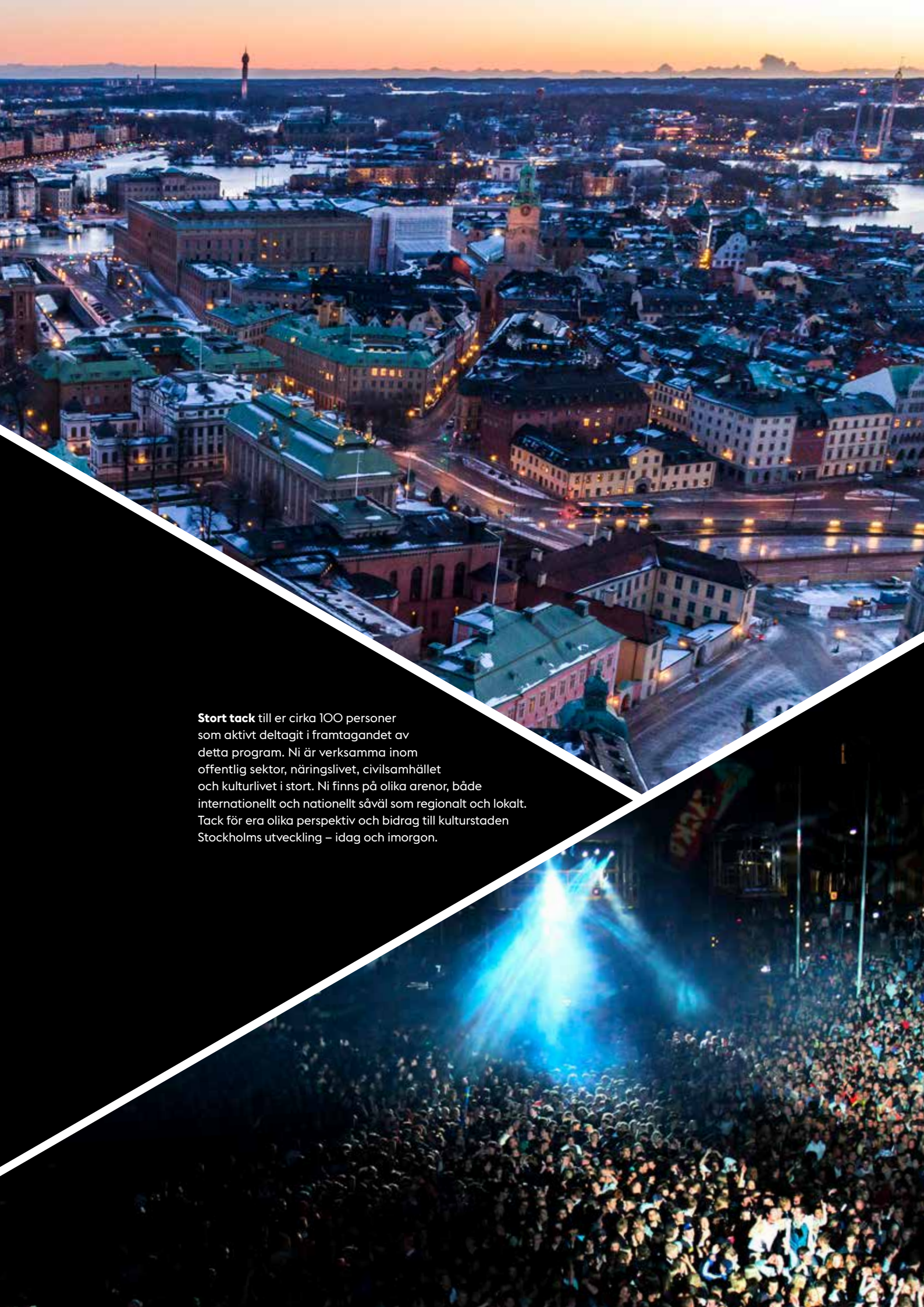
20 Samverkan om utbildning

24 Samverkan med staten, regionen och akademin

28 Samverkan om de kulturella och kreativa näringarna

32 Samverkan om besöksnäringen

LAYOUT OCH PRODUKTION Blomquist Communication, blomquist.se
FOTO OMSLAG Stadsmuseet, Mattias Ek | Wingårdh Arkitektkontor | Charlota Blunarova/Unsplash | Getty Images
FOTO visionsbild Wingårdh Arkitektkontor sid 10 | Getty Images sid 3, 4, 6, 8, 12, 13, 16, 26, 28, 30 | William Kentridge sid 4 | Stadsmuseet, Mattias Ek sid 34 | Stockholms stad: Jany Plevnik sid 16, Simon Gate sid 22, Lennart Johansson sid 24 | Visit Stockholm sid 5, 12, 15 | Tove Freij sid 32 | visionsbild Söderberg&Söderberg arkitektbyrå sid 18 | Anna Hugosson sid 20 | Robert Höglund sid 17.

Stort tack till er cirka 100 personer som aktivt deltagit i framtagandet av detta program. Ni är verksamma inom offentlig sektor, näringslivet, civilsamhället och kulturlivet i stort. Ni finns på olika arenor, både internationellt och nationellt såväl som regionalt och lokalt. Tack för era olika perspektiv och bidrag till kulturstaden Stockholms utveckling – idag och imorgon.

Förord

Stockholm växer med kultur! Konst, kultur och kreativa näringar är viktiga förklaringar till varför människor, talanger och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm. Utvecklingen har varit snabb och expansionen sker på många områden.

Under det nya millenniet har staden fått mer än 200 000 nya invånare. Antalet arbetsställen inom kultur, fritid och nöje växte med 50 procent från 2010 till 2019. De kommersiella övernattningarna ökade med 33 procent mellan 2013 och 2018 och en allt större andel av besökarna ser utbudet av nöjen och kultur som en huvudanledning till besöket.

Konst, kultur och kreativa företag ska alltså ses som en motor för Stockholms tillväxt och som alla motorer behöver den underhållas för att ge full effekt idag och i framtiden. Det handlar bland annat om att öka allas tillgång till kultur, stimulera kreativa talanger, göra staden än mer attraktiv för inhemska och internationella besökare samt, inte minst, att inkludera kreativa och konstnärliga perspektiv i stadsutvecklingen.

Under arbetet med det här kulturstrategiska programmet kom utbrottet av det nya coronaviruset. En pandemi som – visade det sig – skulle sätta Stockholm och hela världen i gungning. Kulturlivet är ett av många områden som drabbades hårt av pandemin och de smittspridningsåtgärder som gjordes. På kort tid tvingades vi genomgå omfattande omställningar, samtidigt som de långsiktiga effekterna är svåra att sia om. Vad som emellertid är säkert är att Stockholm ska fortsätta växa med kultur – en föresats som också präglar Vision 2040, den samlade visionen om Stockholms framtid. Staden och dess kulturliv stärks genom ökad samverkan. Det gäller inom staden mellan förvaltningar och bolag men också med andra offentliga och privata aktörer.

Detta kulturstrategiska program ska inspirera och vägleda samarbeten. Med utgångspunkt i varje nämnds och bolags kärnuppdrag förverkligas kulturens potential för stadens och stockholmarnas bästa.

Programmet täcker inte hela det kulturpolitiska fältet utan är inriktat på områden där stadens förvaltningar och bolag, ofta i samverkan med privata eller andra offentliga aktörer på en regional, nationell eller internationell nivå, har ett gemensamt ansvar för kulturlivets infrastruktur. Det gäller främst utbildning och akademi, stadsutveckling, lokalförsörjning, kulturella och kreativa näringar samt besöksnäringen. Detta är områden där stadens aktörer kan agera samlat och resursstarkt för att stödja utvecklingen av ett fritt och rikt kulturliv, som håller hög kvalitet och är tillgängligt för alla. En stark och oberoende kultursektor är en förutsättning för en välfungerande demokrati och ett hållbart samhälle i linje med stadens genomförande av Agenda 2030.

Inledning

Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm

Stockholms stads vision 2040 – Möjligheternas Stockholm – beskriver Stockholm som en attraktiv och dynamisk stad med en hög och hållbar tillväxt. På detta sätt ges förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i stadens alla delar. Stockholms kulturliv skildras i visionen som rikt och varierat. Kommunfullmäktige fattade beslut om den senaste reviderade visionen den 15 juni 2020.

Stadens vision ger vägledning för stadens alla medarbetare och skapar en plattform för samarbete med andra aktörer både lokalt, regionalt och internationellt. Visionen är grunden för detta, stadens första, kulturstrategiska program.

Kulturstaden Stockholm

Stockholm har utöver en rad offentligt finansierade institutioner och fria aktörer också många privata kultur- och livescener, gallerier, biografer och konserthus. Boende och besökare tar del av huvudstadens stora kulturutbud utan att reflektera över om detta erbjuds i kommunal, regional, statlig eller privat regi. Tillsammans bidrar olika aktörer till ett brett och konstnärligt kvalificerat utbud som lockar både en nationell och internationell publik.

Stockholms stad har en egen infrastruktur för kultur där bland annat Stadsbiblioteket ingår med ett fyrtiotal stadsdelsbaserade enheter, Sveriges största kulturskola, Stadsmuseet och Medeltidsmuseet, Liljevalchs konsthall, samt en organisation som arrangerar större festivaler och evenemang. Kulturhuset Stadsteatern och Stadsarkivet är nationellt ledande institutioner inom sina respektive områden. Vid sidan av dessa renodlade kulturinstitutioner har Stockholms skolor betydande kulturuppdrag och de är, tillsammans med de verksamheter som idrottsnämnden ansvarar för, viktiga i arbetet med att väcka kulturintresse hos nya grupper. Stadens lokalförsörjande bolag och förvaltningar skapar fysiska förutsättningar för Stockholms kulturliv genom att tillhandahålla infrastruktur för konstnärliga och kulturella verksamheter.

Utanför stadens organisation finns många andra fristående kulturaktörer som, ofta med kommunalt stöd, ger plats för konstnärliga upplevelser, bildning och demokratiska samtal. Kommunala verksamheter, i allians med kulturella och kreativa företag, övrigt näringsliv samt civilsamhället, utgör en kraft som kan skapa en stark tillväxt för konst och kultur i Stockholm till nytta och glädje för stockholmarna, besökare och företag.

Kulturens sociala värden

Kultur berikar människors liv, kreativitet, tankevärldar och föreställningsförmåga. Alla människor är själva kulturbärare i någon form genom livsstil, intressen eller eget skapande. Kulturens värde och sociala effekter kan samtidigt stärkas genom infrastrukturell utveckling.

Kulturupplevelser ger sociala effekter på både individ- och samhällsnivå. Sambandet mellan socioekonomiska skillnader och läsförmåga hos barn och vårdnadshavare är väl dokumenterat. Men sambandet är inte helt förutbestämt. Nöjesläsning har större betydelse för studieresultaten än vårdnadshavarnas socioekonomiska status. Läsfrämjande insatser är alltså en effektiv väg för ökad jämlikhet.[1]

1 Göteborgs Stads kulturförvaltning, Rapport 2020:1, Grinell, Klas, Kulturens värde och sociala effekter.

I ett stockholmsperspektiv vet vi att kulturlokaler bidrar till trygga stadsrum. Biblioteken upplevs ofta som trygga oaser. Även skolbiblioteket betraktas som en lugn plats i en skolmiljö som av vissa elever kan upplevas som högljudd. Bibliotek och offentliga möteslokaler kan ses som förlängda studie- och vardagsrum för många människor som lever i trångboddhet. Läxhjälp och språkcaféer bidrar till att sänka trösklarna till det svenska samhället.

För det egna skapandet är exempelvis skolor med musikprofil, folkbildningen och kulturskolan viktiga aktörer men verksamheterna har också betydelse på ett samhälleligt och ekonomiskt plan, inte minst som plantskolor för den svenska musikindustrin.

Det finns gott om exempel på kulturens sociala nytta samtidigt som dess effekter ofta uppträder långt utanför kulturpolitikens eget fält och ofta blir synliga först över långa tidsspann. Kulturlivets betydelse för vår demokrati kan emellertid inte överskattas. I 2014 års statliga demokratiutredning framhålls tydligt sambandet mellan ett demokratiskt styrelseskick och ett fritt kulturliv: *”Det är […] genom det fria samtalet och kulturen som enskilda människor kan växa och som samhället och demokratin utvecklas. På detta sätt är konsten, litteraturen, musiken, teatern liksom andra kulturuttryck viktiga delar av demokratin. Genom ett fritt kulturliv kan tankar, känslor och åsikter komma till uttryck som inte kan fångas genom demokratins formella institutioner. Kulturen spelar en avgörande roll för att utmana invanda normer och tankebanor, skildra olika perspektiv av samhället, stimulera ett demokratiskt engagemang och för att odla en demokratisk samhällsanda.”* [2]

2 SOU 2016:5, s. 75

Även kulturarv och kulturmiljö representerar viktiga sociala värden. Kulturmiljön utgör, förutom sin fysiska dimension, även ett socialt kapital som utöver att forma identitet och bidra till trygghet även inspirerar till deltagande i det offentliga livet. Kulturmiljön är inte statisk utan formas kontinuerligt av människors vilja och politiska beslut.

Hållbar utveckling – Agenda 2030

I Agenda 2030, mål 11: ”Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara” är kulturen en viktig bidragsgivare till den hållbara staden. Ett specificerat åtagande gäller att stärka insatserna för att skydda och trygga världens kulturarv. Kulturlivet har även stor betydelse för den hållbara staden genom att förmedla kreativitet och identitetsskapande, samt som uttryck för demokratiska värden.

Hållbarhet är ett nyckeltema även för Stockholms stad. I stadens budget för 2020–2022 anges att ”arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politiska områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad”. Men hållbarhet kopplas även till andra politikområden och synliggörs bland annat genom ett vitalt kulturliv.

Kulturlivets villkor – utmaningar och möjligheter

Stockholm har sedan millennieskiftet haft en positiv utveckling med växande befolkning, ett expansivt näringsliv och en stark kommunal ekonomi. Det har gett förutsättningar för satsningar på kulturområdet. Denna ambition ligger fast också för framtiden men satsningar är beroende av en hållbar finansiering, krav på prioriteringar och kostnadsmedvetenhet.

”Ars longa, vita brevis” (konsten är lång, livet kort). De konstnärliga grundformerna och uttrycken må vara eviga men precis som samhället i övrigt förändras kulturlivet snabbt i sina tekniska, finansiella och strukturella behov och förutsättningar. Utvecklingen har gått från det antika mecenatsystemet, via ett offentligt finansierat kulturliv, till konst och kultur som alltmer skapas och tillgängliggörs genom digitala kanaler, interaktion och eget skapande. De nya digitala kulturformerna ger stora möjligheter både för konstnärliga upphovspersoner och publiken/konsumenten men den utmanar också den rådande ordningen i kulturlivet. Det gäller bland annat frågor som berör upphovsrätt, produktion och distribution men också hur den nationella och kommunala kulturpolitiken ska möta den digitala utvecklingen. Finansieringen sker alltmer i blandformer och de breddade intäktsmöjligheterna skapar för vissa delar av kulturlivet förutsättningar för ytterligare innovation och utveckling.

Stockholm är landets enda miljonstad och som sådan utgör den både smältdegel och reservat för olika subkulturer. Megatrender blandas med smala och hårt nischade genrer. Kulturkonsumenten är aktiv och kulturproducenterna organiserar sig på nya sätt. Konstnärer arbetar alltmer i tillfälliga grupper, ofta i samspel med andra yrken.

Fler och fler städer ser värdet av ett levande kulturliv och dess nära koppling till framgångsrika kreativa företag. Stockholm har goda förutsättningar men är i ständig konkurrens om talanger på detta näringslivsområde där jobben grundas i kreativitet.

En attraktiv storstad har, likt Stockholm, ett kulturliv med både bredd och spets. Aktörerna ger staden kreativ energi samtidigt som de ger draghjälp åt varandra. Ett vitalt kulturliv gör en plats mer attraktiv och skapar en lång svans av positiva effekter.

Möjligheten till, och behovet av, kulturetableringar förstärks också av andra samhällsförändringar. I takt med att e-handeln växer behöver butiker och serviceföretag i stads- och stadsdelscentrum anpassa sig till dessa nya köpmönster. Handelsplatser omvandlas till mötesplatser och det uppstår utrymme för nya aktörer och företagare fokuserade på service och upplevelser.

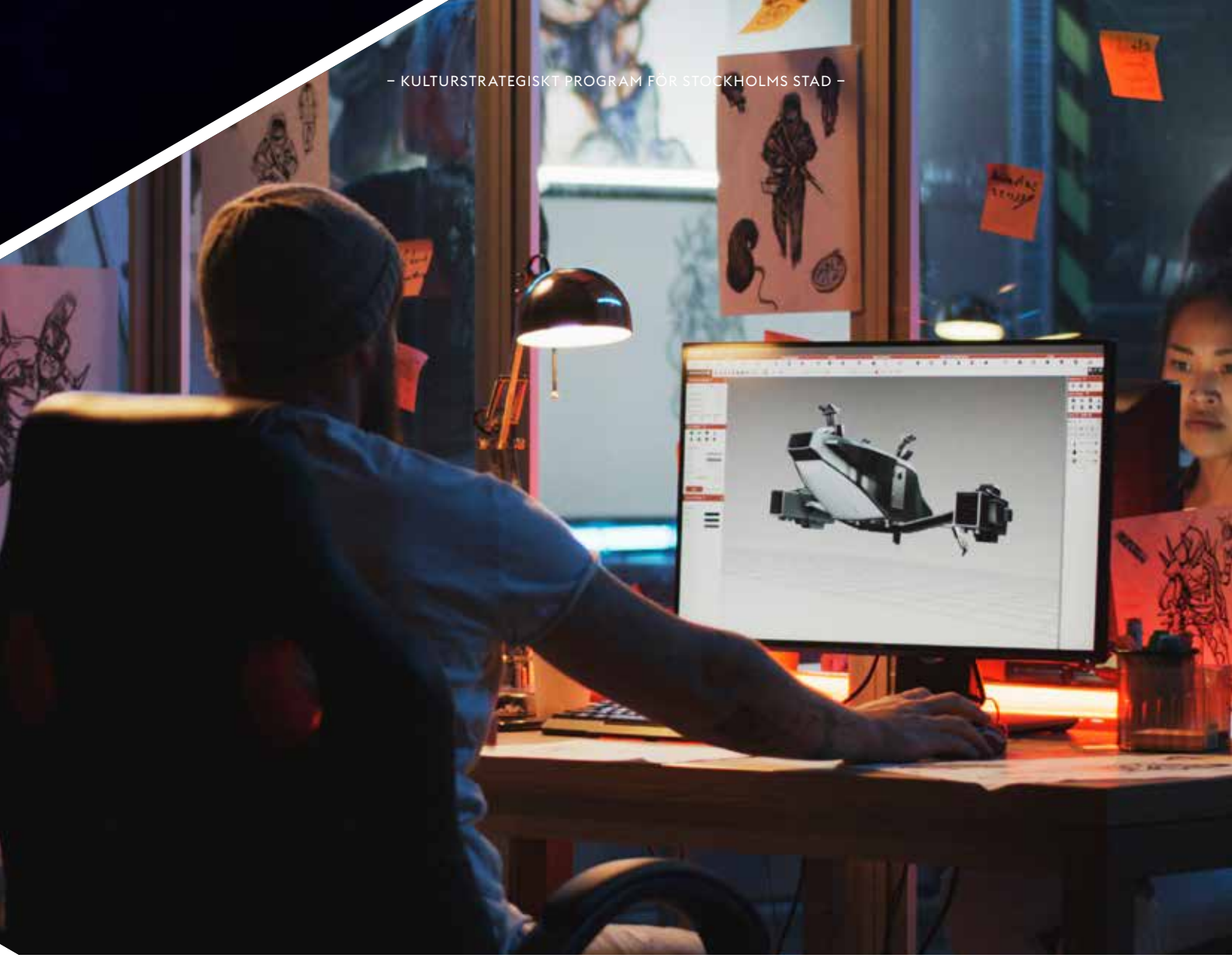
Utmanande och medskapande

Samtidigt som kulturen kan vara en vital del av stadsutveckling, näringsliv, utbildning och bildning ska den respekteras och stärkas som en ”dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund” i enlighet med de nationella kulturpolitiska målen. Det är då konstnärer, kulturskapare och företagare inom kulturella och kreativa näringar får rätt förutsättningar att utveckla både sig själva och det samhälle vi lever i.

Stockholm ska vara en stad där människor kan växa och delta i kulturlivet i olika roller och i hela dess bredd. En stad där människors olikheter ska ses som en tillgång i både kultur- och arbetsliv och där kreativitet och mångfald präglar stadens utveckling. Stockholms kulturliv ska ha förutsättningar att vara modigt och pröva nytt i existerande och nya konstellationer. En stark och oberoende kultursektor är en förutsättning för en välfungerande demokrati. När alla har möjlighet att ta del av kulturupplevelser och utveckla sina skapande förmågor bidrar detta i förlängningen till ett mer hållbart samhälle i linje med Agenda 2030. Genom att agera lokalt tar staden ansvar för och bidrar till att förbättra förutsättningarna för en global hållbar utveckling.

Två perspektiv och fem strategiska områden

Detta kulturstrategiska program utgår från två perspektiv:

- Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur
- Ett kreativt och attraktivt Stockholm

Lika möjligheter är en nyckelfråga för en rättvis och hållbar stad. Stadens egna verksamheter är en viktig bas för det breda deltagandet i kulturen med museer, kulturskola, fritidsverksamhet och bibliotek i alla stadsdelar. Samtidigt utgör konst och kultur kärnan i de växande kulturella och kreativa näringarna (KKN). Besöksnäringen, som består av både offentliga och privata verksamheter, bygger ofta på kultur och kulturarv.

Båda perspektiven samverkar, förstärker och förutsätter varandra. Ett exempel på detta är den svenska musikexporten som kan kopplas till att barn och ungdomar får möjlighet att utveckla sitt musikintresse i skolan och kulturskolan. Jämlika förutsättningar och kreativ tillväxt är därmed delar av samma ekosystem.

PERSPEKTIV 1:

Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur

> Stockholm är en stad där människor kan växa. Alla har likvärdiga förutsättningar och möjligheter att forma sina egna liv.

(VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

När Stockholm växer behöver kulturlivets infrastruktur utvecklas i takt med de nya behov som uppstår och med fokus på lika möjligheter att ta del av och skapa kultur. Stadsplaneringen ska därför redan i tidiga skeden identifiera eventuella behov och pröva möjligheten att inkludera lokaler och platser för kulturupplevelser och föreningsliv. I Stockholm ska alla invånare även ha förutsättningar till eget skapande och därmed bidra till en levande och öppen stad.

Ett mångsidigt kulturutbud skapas av många. De statliga institutionerna tillför Stockholm många av landets spetsinstitutioner inom kultur. Civilsamhällets organisationer tar ansvar för mötesplatser där stockholmarna kan utveckla sitt eget skapande, bredda sitt kunnande och visa sitt samhällsengagemang. Den privata kultursektorn står för arbetsplatser, arenor och visningslokaler. Staden behöver samarbeta med alla kulturlivets aktörer för att optimera tillgången till och kvaliteten på Stockholms kulturutbud.

Andelen äldre i Stockholm ökar fort och det är viktigt att dessa kan fortsätta att delta i sociala aktiviteter och ta del av kulturupplevelser. De äldres resurser, erfarenhet och vilja att bidra ska tas tillvara. Stadens gemensamma yta och resurser ska användas klokt och därför ska tillgängligheten i exempelvis stadens lokaler vara god. Även på stadens särskilda boenden kan kulturupplevelser sätta guldkant på de äldres tillvaro.

PERSPEKTIV 2:

Ett kreativt och attraktivt Stockholm

”Det växande Stockholm driver innovationer och nytänkande. […] I takt med att konkurrensen mellan städer och regioner ökar är det av stor vikt att Stockholm stärker sin internationella position som en innovativ och kreativ stad med branscher som är globala föredömen.”

(VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

De kulturella och kreativa näringarna är delar av den snabba teknikutvecklingen. De karakteriseras av många solo- och startupföretag som samarbetar i nätverk och på digitala plattformar. Sysselsättningen ökar kontinuerligt. Antalet arbetsställen inom kultur, fritid och nöje växte, enligt Swecos rapport Företagandet i Stockholm stad, med 50 procent från 2010 till 2019[1]. Summan av alla företag blir större än delarna genom möjligheten till samverkan i kreativa kluster, digitalt men också fysiskt. Med staden som aktiv möjliggörare av nya mötesplatser och utveckling av befintliga, kan denna kreativa del av näringslivet spela en vital roll i den fortsatta stadsutbyggnaden.

Besöksnäringen befinner sig ofta i centrum av staden och växer snabbt med en kraftigt ökande turism. Besöksdestinationen Stockholm verkar i skarp internationell konkurrens. Ett väl fungerande trafiksystem och effektiv samordning mellan fasta besöksmål och evenemang är av gemensamt intresse för både staden och branschen.

50%

Antalet arbetsställen inom kultur, fritid och nöje växte, enligt Swecos rapport Företagandet i Stockholm stad, med 50 procent från 2010 till 2019.

1 Data från SCBs företagsdatabas, branschens SNI-koder är 90–93.

Samverkans-strategier

De två ovan beskrivna perspektiven utgör i detta program grunden för fem strategiska områden där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan.

För respektive område anger programmet vidare strategiska inriktningar för samverkan:

- Stadsutveckling
- Utbildning och bildning
- Staten, regionen och akademin
- Kulturella och kreativa näringar
- Besöksnäring

För respektive område anger programmet vidare strategiska inriktningar för samverkan.

Stockholms stad förfogar över en rad verktyg, tillgångar och kompetenser fördelade på olika förvaltningar och bolag. Kommunen är ansvarig för stadsplanering och är dessutom markägare, fastighetsförvaltare, tillståndsgivare, stödgivare, utbildare, producent, arrangör och mycket mer. Kulturlivet möter i sin vardag och i sina utvecklingsplaner staden i alla dessa roller. Det är därför viktigt att förvaltningar och bolag stärker dialog och samverkan för att bli en tydligare part och servicekedja i linje med stadens näringslivspolicy. Det finns mycket att vinna på ett effektivare inomkommunalt samarbete i kulturfrågorna, både för staden och kulturlivet. Men båda dessa parter verkar i en regional och nationell kontext och samverkar med privata aktörer. Det är därför nödvändigt att samarbetet inkluderar alla de aktörer som kan bidra till ett starkare kulturliv i Stockholm och därmed en attraktivare stad.

Samverkan om stadsutveckling

> Stockholm växer med kultur och idrott. Starka målpunkter som simhallar, idrottsplatser, temalekplatser eller kulturinstitutioner finns i alla stadsdelar och drivs i samverkan med fristående aktörer. Behovet av ytor och lokaler för kultur och idrott finns alltid med i planeringen av nya eller växande stadsdelar.
>
> (VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

Stockholm ska växa med ett livskraftigt kulturliv vilket förutsätter att kulturlivets behov och förutsättningar blir en tydligare del i stadens olika stadsutvecklingsprocesser. Kulturnämnden har i det sammanhanget en viktig roll som samordnare och pådrivare. Privata fastighetsägare ser i ökad utsträckning värdet av lokaler för konst och kultur som del av en attraktiv miljö. Stadens fastighetsförvaltande nämnder och bolag ska i samma anda stimulera ökad samlokalisering med olika typer av kulturverksamheter, exempelvis genom att pröva nya vägar att samutnyttja skolor och idrottsanläggningar med kulturverksamhet. Mer flexibla fastigheter med levande bottenvåningar som aktivt bidrar till att aktivera och etablera platser är avgörande för den attraktiva och trygga staden. Kulturlivet kan också spela en viktig roll i platssamverkan inom stadsdelarna vilket inte minst biblioteken och många kommunalt stödda samlingslokaler är exempel på. Det handlar då om att samla olika aktörer för att jobba praktiskt med åtgärder för ökad rörelse, trygghet och trivsel vid en speciell plats.

Strategiska inriktningar

Kontinuerlig uppföljning av kulturlivets lokalbehov

Berörda förvaltningar och bolag inom Stockholms stad samverkar i syfte att planera för ändamålsenliga lokaler för det samlade kulturlivet. Planeringsunderlaget ger en löpande aktuell beskrivning av Stockholms befintliga lokaler för konst och kultur samt ett perspektiv på framtida behov.

Tydligt kulturperspektiv i stadsbyggnadsprocessen

I exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens analysmodell tillämpas ett socialt värdeskapande perspektiv i hela stadsbyggnadsprocessen. Kulturlivets förutsättningar infogas som ett tydligare perspektiv i denna process som bidrar till en infrastruktur där stockholmarna har nära till att både skapa och ta del av kultur. Det innebär en långsiktig inriktning på en socialt hållbar och attraktiv storstad.

Lokaler för konst och kultur beaktas vid större stadsutvecklingsprojekt

Förutsättningar för lokaler för konst och kultur är en viktig del av bygget av den hållbara och attraktiva storstaden. Vid större stadsutvecklingsprojekt ska, inom ramen för en hållbar finansiering, kulturlivets behov beaktas och samverkan eftersträvas med andra aktörer som kan medverka till lokaletableringar.

Samverkan om utbildning

> Stockholms skolor representerar en mångfald av kulturer och människors olikheter är en tillgång. Kulturell och språklig kompetens tas tillvara och alla barn och ungdomar ges möjlighet att växa och utvecklas.
>
> (VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

Skapande ämnen och estetiska lärprocesser utvecklar elevernas kreativa förmåga och bidrar till att kunskapsmålen nås. En stad som växer behöver fler effektiva lokaler för både utbildning och kultur.

Den digitala världen ger alla en förändrad lärmiljö, ung som gammal. Oavsett vilka kunskaper eller kompetenser någon vill utveckla så är det på nätet allt fler börjar sin kunskapsresa. Formerna för samverkan mellan kulturlivet och skol- och fritidsverksamheterna i Stockholm får fastare strukturer. Det gäller till exempel fysiska och tillgängliga lokaler, digitala lärmiljöer, talangutveckling, förmedling av kulturprogram, samt estetiska lärprocesser i skolundervisningen. Samverkan innebär att även barn och unga i friskolor får likvärdig tillgång till kulturutbudet.

Strategiska inriktningar

Samverkan om skollokaler för kultur

Den samordnade skolplaneringen mellan flera förvaltningar och bolag innefattar även kulturnämndens verksamhetsområde. Det ger goda förutsättningar att säkra nya lokaler för konst och kultur och ett effektivt framtida lokalutnyttjande. Det finns även viktiga tillgänglighetsaspekter då tröskeln att testa till exempel kulturskolan är lägre om kontakten sker i en skollokal. Samverkan gäller framför allt nya, men även existerande skolor som vid behov kan erbjuda lokaler för kulturverksamhet. Det kan vara folkbibliotek och kulturskola men även lokaler för föreningsliv, teatergrupper, studieförbund, biografer och annan kultur.

Digitala bildnings- och lärmiljöer utvecklas och tillgängliggörs för alla

Utbildningsnämnden och kulturnämnden samverkar om hur befintliga och nya digitala strukturer ska utvecklas. Förbättrad tillgång till musikundervisning och e-media är två exempel på detta. Även elevers och allmänhetens tillgång till forskning vid universitet och högskolor förbättras. Då staden utvecklar egna plattformar som till exempel läsappen Bibblix eller Stockholmskällan är dessa och framtida tjänster öppna så att de är till nytta för såväl allmänhet som skolelever.

Fler och nya former för talangutveckling

Stockholm är en av världens ledande kunskapsregioner där kulturella och kreativa näringar spelar en allt viktigare roll. För att behålla och stärka den positionen skapas goda villkor för talangutveckling bland unga stockholmare, liksom för rekrytering av talanger nationellt och internationellt. På senare tid har musikbranschen initierat flera artistdrivna studioinitiativ och utbildningar i musikentreprenörskap. Kulturnämnden stöder den utvecklingen genom lotsning, kulturstöd och ökad samverkan med fastighetsägare och utbildningsaktörer. Kulturnämnden stimulerar även tillsammans med utbildningsnämnden nya pedagogiska metoder inom kulturområdet genom god kännedom av utbud och efterfrågan. Utbildningsnämnden prövar behovet av nya samarbetsformer för högprofilerade och specialiserade utbildningar inom kulturfältet.

Kultur – en självklar och integrerad del av barnens skola

Kulturnämnden och utbildningsnämnden vidareutvecklar, med utgångspunkt i existerande Kulan, andra samverkans- och uppföljningsstrukturer för att införliva kultur och estetiska lärprocesser i skolundervisningen, inklusive friskolor. Dit hör kompetensutveckling och samverkan kring personalresurser för bibliotek, bild-, drama- och musiklärare. Även El Sistemas framgångsrika metoder för samarbete mellan skolor, kulturskolan och professionella kulturinstitutioner vidareutvecklas och fungerar som modell för samarbetsformer kring andra konstformer.

Samverkan med staten, regionen och akademin

> Många av de viktiga satsningar som pågår i Stockholmsregionen bygger på ett väl utvecklat samarbete och olika former av partnerskap mellan staden, andra offentliga aktörer, akademin, näringslivet och civilsamhället.
>
> (VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

Vare sig invånare eller besökare tänker på de administrativa gränser som skiljer kommunerna åt i Stockholmsregionen. Kulturutbudet betraktas av de flesta som en gemensam tillgång även om de flesta kulturaktörerna är baserade i huvudstaden. Staden utvecklar sin kulturella infrastruktur utifrån behovet av nya bostäder och kommunal service till stockholmarna. Statens kulturinstitutioner agerar från ett nationellt perspektiv men är samtidigt också en avgörande aktör i Stockholms kulturliv. Tillsammans bidrar staden och staten till ett kulturutbud på internationell nivå.

Stockholm är också en stad som ligger i en av världens främsta kunskapsregioner och forskningen görs ofta allmänt tillgänglig och uppmärksammad. Det gör att staden tillsammans med akademin, kranskommuner, regionen och staten har goda möjligheter att erbjuda barn, ungdomar och vuxna i Stockholm ett livslångt lärande, nyskapande miljöer och ett rikt kulturliv. Genom samverkan kan dessa tillgångar utvecklas och staden bli ännu mer attraktiv för både boende, näringsliv och besökare.

Strategiska inriktningar

Samverkan kring forskning och utbildning

Folkbibliotekens samverkan med akademin utvecklas för att tillgängliggöra den öppna vetenskapen. Det stärker stockholmarna, samhällets kunskapsutveckling, medborgarforskning och motverkar alternativa fakta. Genom att göra forskning och utbildning tillgänglig via information och populärvetenskapliga framställningar på biblioteken skapas förutsättningar för akademin att nå ut till stadens medborgare samtidigt som kunskapsstaden Stockholm växer.

Samarbete mellan skolan och Stockholms museer

Utbildningsförvaltningen utvecklar formerna för skolornas samarbete med stadens, statens och regionens museer. Syftet är att få kompletterande utbildning och bildning genom skolbesök eller digital kunskapsöverföring.

Samverkan om kulturinvesteringar

Staden samverkar med staten och regionen för att skapa nya profilerade kulturverksamheter av internationellt eller nationellt intresse som är ett för stort åtagande för endera parten ensamt. Med utgångspunkt i besökare och publik samverkar Stockholm tillsammans med stat och region i ökad utsträckning i kulturinvesteringar. Publiken är i fokus, inte de administrativa gränserna.

Regional samverkan

Staden utvecklar samarbetet med Region Stockholm och enskilda kranskommuner för att tillsammans skapa lösningar för uppgifter som är av gemensam karaktär och som kräver en kommunal och regional samordning. Några exempel på detta är kulturskolornas nischade utbud, filmbranschens utveckling, besöksnäringen, konstnärsateljéer och verkstäder, samt stadens och regionens samarbete kring och samordning av insatser för det fria kulturlivet, särskilt för barn och unga.

Samverkan om de kulturella och kreativa näringarna

> Konstnärer, musiker och kreativa näringar bidrar till att skapa en attraktiv stad i ständig utveckling. Det kreativa klimatet, öppenheten och den fria kulturen gör att människor från hela världen söker sig till Stockholm.
>
> (VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. För att nå detta mål är de kulturella och kreativa näringarna (KKN) av stor betydelse. Som KKN[1] räknas företag med kulturskapande eller andra kreativa processer som affärsidé eller råvara. Det kan vara företag som levererar tjänster grundade i direkt kulturell kompetens eller företag som bygger vidare på andras skapande genom distribution och handel. Det innebär att näringarna kan bestå av såväl ett litet musikkooperativ som internationella musikströmningstjänster, en enskild författare lika väl som de största bokförlagen. Spelkultur och datorspelsutveckling är ett expansivt område där teknik möter design, konstnärlig utformning och berättande. Det är ett kulturområde där staden behöver följa utvecklingen och skapa goda förutsättningar för branschens fortsatta tillväxt.

Enligt tillväxtverkets siffror från 2016 innefattar sektorn drygt 18 procent av det totala näringslivet i Stockholmsregionen, att jämföra med landets genomsnitt på 8 procent. KKN-företagen är ofta internationella till karaktären, med stor export och starka kommunikativa värden. Det innebär att de är viktiga bärare av Stockholm som en globalt attraktiv plats att både besöka och verka i. En plats som symboliseras av kreativitet, öppenhet och jämställdhet. De bidrar också till att locka både enskilda talanger och andra innovativa företag till etablering i Stockholm. Unikt för Stockholm är den nära koppling till innovativ teknik som många KKN-företag har.

Scener, natt- och klubbliv, liksom kulturlivet i stort, står för en betydande ekonomisk omsättning och är en viktig del i att skapa en attraktiv och konkurrenskraftig stad. Samtidigt är det viktigt att Stockholm med sitt kultur- och nöjesliv lever dygnet runt. Staden behöver därför utveckla sina tjänster till nattlivets aktörer. Detta inkluderar att stadens berörda förvaltningar och bolag ser till helheten och behoven hos nattlivets aktörer. Information om tillstånd och rådgivning om lokaler, genom de redan etablerade lotsfunktionerna, ska vara lösningsorienterade processer.

1 Som kulturella och kreativa näringar räknas bland annat följande yrkeskategorier: Arkitekter, industridesigner, formgivare, designer och utvecklare inom spel och digitala medier, tjänstemän och forskare inom arkiv, bibliotek och museer, journalister, författare och översättare, bildkonstnärer, fotografer, musiker, skådespelare och andra konstnärliga yrken inom scenområdet, guider och reseledare, konsthantverkare, samt övriga yrken inom kultur och underhållning. Källa: Tillväxtverkets rapport ”Kreametern” 2018.

Strategiska inriktningar

Arbetssätt för de kulturella och kreativa näringarnas olika behov

Stockholm Business Region och kulturnämnden utvecklar stadens stödformer och strukturer för att skapa ett gott företagsklimat och främja mötesplatser inom de kulturella och kreativa näringarna. Samtidigt ses fler kreativa företag som de entreprenörer de ofta är och lotsas in i stadens generella modeller för entreprenörsstöd.

Näringarnas brokighet är ofta branschens styrka. I mötet mellan olika aktörer uppstår det verkligt nyskapande. Traditionellt har stöd- och främjandeinsatser för de primärt vinstdrivande delarna av näringen tydligt skilts från de stöd som gått till mer konstnärligt fokuserad verksamhet. Stadens samverkansformer med konstnärer och kreatörer anpassas till aktuella och framtida behov. För detta spelar lotsfunktioner en viktig roll.

Samverkan mellan näringslivet och de konstnärliga högskolorna

Kulturella och kreativa företag är en förutsättning för Stockholms attraktivitet. En fortsatt utveckling och framgång bygger på ett väl fungerande kretslopp för kreativitet där de konstnärliga högskolorna spelar en avgörande roll för framtida spetstalanger. Stockholms stad verkar för ytterligare kontakter mellan stadens näringsliv och de konstnärliga utbildningarna.

Stockholm ska växa som internationellt attraktiv filmregion

Stockholms stad utvecklar goda förutsättningar för filmspelningar i regionen genom tillståndshantering, samproduktion och talangutveckling. Filmbranschens kreatörer väljer Stockholmsregionen som inspelningsplats. Talanger utvecklas här och det regionala samarbetet stärker Stockholm som en attraktiv filmregion.

Goda förutsättningar för scener, natt- och klubbliv

Kulturnämnden och Stockholm Business Region bidrar tillsammans till att synliggöra och samla nattekonomins intressen och aktörer, och tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar de för att ge goda långsiktiga förutsättningar för scener och ett attraktivt natt- och klubbliv.

Samverkan om besöksnäringen

> Stockholm är en levande och öppen kultur-, idrotts- och evenemangsstad med hög internationell klass […] Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. […] Kraften i ett stärkt regionalt samarbete kan inte överskattas.
>
> (VISION 2040 – MÖJLIGHETERNAS STOCKHOLM)

Besöksekonomin och besökarna är en viktig motor för städers utveckling och sysselsättning. Pandemin som slog till 2020 är en stor utmaning för både kultur- och besöksnäringen och påverkar kraftigt stadens utveckling som besöksdestination. Stockholm har haft stark tillväxt de senaste tio åren men står nu med radikalt förändrade förutsättningar inom bland annat tillgänglighet och resurser. Turismen kommer återigen att öka globalt och Stockholm har förutsättningar att återta marknadsandelar i det nya normalläge som kommer efter pandemin förutsatt den omställning som krävs utifrån nya beteenden och förutsättningar.

Kultur och upplevelser erbjuds besökare i form av aktiviteter, besöksmål och evenemang. Destinationen konsumeras och exporteras vilket skapar intäkter och även ett lärande i mötet mellan människor och olika kulturer. Stockholm har en diversifierad målgrupp med både nationella och internationella besökare.

Ett ökat samspel mellan besöksnäring och kulturella och kreativa näringar kan skapa effekter som stimulerar både platsens och aktörernas attraktions- och konkurrenskraft. Detta i sin tur skapar förutsättningar för kulturlivet och besöksnäringen att ömsesidigt ta del av och driva besöksekonomin.

Ett levande kultur- och nöjesliv är en förutsättning för att attrahera människor till en plats oavsett syfte (affärer, semester, besök hos släkt och vänner etcetera). Kreativitet är en bärande del av Stockholms varumärke och identitet vilken formats genom ett demokratiskt system, innovation och kulturell utveckling i generationer.

Med digitalisering och snabb teknisk utveckling förändras besökarnas förväntningar på tillgänglighet, värdskap, upplevelser samt beteendedriven kommunikation och distribution. Det lokala utbudet attraherar, och platsens kulturhistoriska arv och kreativa utveckling väcker allt större intresse hos både invånare och besökare. Stockholm har ett stort utbud av besöksmål som attraherar många besökare och invånare. Den digitala utvecklingen och interaktionen mellan det kulturella utbudet och besöksnäringen gör det möjligt för kulturaktörer att vara tillgängliga i distributionskanaler som förenklar både för inspiration och bokning.

Kulturevenemang är en stor anledning till att människor reser och kan också bidra till att utveckla stadens egna verksamheter. Exempel på detta är hur e-sportevenemang lockar målgrupper som annars kan vara svåra att nå med information om exempelvis arbetslivsmöjligheter, inte minst inom den stora spelutvecklingsindustrin i Stockholm. För att få fler barn intresserade av vetenskapliga ämnen är evenemanget Nobel Calling Stockholm en plattform som på sikt kan bidra till kompetensförsörjningen hos bolag inom tekniksektorn.

Strategisk inriktning

Utveckla Stockholm som evenemangs- och upplevelsestad

Stockholm Business Region bidrar till hållbar tillväxt genom att stärka det lokala näringslivet, främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer och marknadsföra Stockholm som en öppen och kreativ stad. För att utveckla evenemangs- och upplevelsestaden Stockholm behövs en samverkan inom staden, samt mellan kulturella- och kreativa näringar och besöksnäringens privata och offentliga aktörer.

Stockholm utvecklar kärnverksamheterna genom kulturevenemang

Stadens förvaltningar och bolag prioriterar evenemang och utvecklar samarbetsformer med arrangörer som bidrar positivt till de kommunala kärnverksamheterna. Särskild uppmärksamhet ägnas årligen återkommande evenemang där staden kan utveckla långsiktiga strukturer med goda effekter för stadens medborgare.

Stockholm växer med kultur

Stockholms stad

Region Stockholm

Kulturnämnden

PROTOKOLL
2020-10-21

§ 80

2020/852 Remissvar - Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Ärendebeskrivning
Ärendet utgör kulturnämndens remissvar på Kulturstrategiskt program för Stockholms stad som inkommit till Region Stockholm (RS 2020-0665).

Beslutsunderlag
Kulturstrategiskt program för Stockholms stad
Tjänsteutlåtande, KN 2020/852
Kulturnämndens yttrande

Yrkanden
Ordföranden yrkar bifall till kulturförvaltningens förslag till beslut

Beslut
1. Kulturnämnden beslutar att anta förslaget till remissyttrande och uppdrar åt förvaltningen att sända yttrandet till regionledningskontoret
2. Omedelbar justering

Särskilt uttalande
Ann-Marie Engel (V) anmäler ett särskilt uttalande från Vänsterpartiet, bilaga.

Expedieras till
Yttranden expedieras till regionledningskontorets registrator.

Region Stockholm
Kulturnämnden 2020-10-21

Vänsterpartiet

Särskilt uttalande

Ärende 6
Remisssvar:
Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Vi uppfattar denna strategi mer som en vision än en strategi då den inte innehåller några konkreta mål att uppnå utan snarare är önskemål inför framtiden.

Det är bra att programmet lyfter fram behovet av samverkan med regionen och övriga kommuner i vårt område. Kommungränserna uppfattas av invånarna i allmänhet inte som avgörande för kulturutövande eller kulturutbud. Vi tror att det är nödvändigt med ett ökat och fördjupat samarbete kring kulturfrågor mellan stat, region och kommunerna i vårt område.

Förslaget brister på många punkter varav kulturförvaltningen t ex framhåller att folkbildningen saknas som en viktig del av kulturstrategin. Vidare framhålls att det saknas skrivningar om hur staden avser att förvalta och utveckla sitt rika kulturarv.

Vi ser också att avsnitten om kulturens roll i stadsutvecklingen saknar problematisering kring svårigheten för kulturlivet att få tillgång till lokaler med tanke på den snabba exploateringen av stadens lokaler och de stigande hyresnivåerna. Här krävs genomgripande insatser från både regionen och kommunerna, i särskilt hög grad Stockholms stad.

Den snabba tillväxten av befolkningen i vår region förutsättning en motsvarande utbyggnad av den kulturella infrastrukturen men vi saknar skrivningar om behovet av utökning av denna.

De vackra orden i programmet om kulturens betydelse för staden och samhällsutvecklingen måste motsvaras av ett ekonomiskt åtagande från staden för kulturinstitutioner och kulturutövare.

Region Stockholm

YTTRANDE
2020-09-28

Diarienummer:
KN 2020/852

Remissvar, RS 2020-0665 – Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Kulturnämndens yttrande

Kulturnämnden, Region Stockholm, ser positivt på det breda strategiska grepp som Stockholms stad tar om kulturområdet i detta program och ser att det samspelar väl med Kulturstrategi för Stockholmsregionen, del av RUFS 2050.

Kulturnämnden delar perspektivet att det är genom utvecklad samverkan – mellan olika politik- och verksamhetsområden, liksom mellan berörda aktörer på såväl statlig, regional och lokal nivå inom offentlig, privat och civil sektor – som konsten och kulturen har förutsättningar att bemöta framtidens utmaningar och växa med samhället i övrigt.

Kulturnämnden bedömer att Stockholms stad föreslagit relevanta prioriteringar gällande de perspektiv, strategiska områden och inriktningar för dessa. I samband med regionbildningen 2019 tilldelades Region Stockholm det regionala utvecklingsansvaret, vilket innebär att regionen ska fastställa en strategi för utveckling och tillväxt i länet och samordna insatser för genomförandet av strategin. Ansvaret omfattar näringslivs-, besöksnärings- och kompetensförsörjningsfrågor liksom uppgifter inom EU:s strukturfondsprogram, vilka alla har betydelse för de kulturella och kreativa näringarna. Därmed behöver Region Stockholm och Stockholms stad upprätta en bred samverkan och dialog som omfattar alla berörda delar av respektive organisation. Inom Region Stockholm hanteras dessa frågor främst av tillväxt- och regionplanenämnden, och det blir viktigt att också denna del av regionens organisation deltar i dialogen som rör utvecklingen av regionens konst- och kulturliv.

Kulturnämnden vill även lyfta fram folkbildningens roll och förutsättningar för samverkan med dess aktörer i ett kulturstrategiskt perspektiv. Studieförbunden förser stockholmarna med ett brett kulturutbud, breddar deltagandet i kulturlivet och främjar eget skapande och bildning. Folkhögskolorna tillhandahåller viktiga högskoleförberedande utbildningar inom konst och kultur som fyller en viktig talangutvecklande funktion. Kulturnämnden ser även att Stockholms stad kan förtydliga det fria kulturlivets betydelse och roll inom ramen för sin strävan till ökad samverkan.

Bilagor: Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Kulturnämnden lämnar nedan vissa särskilda kommentarer gällande det kulturstrategiska programmets fem utpekade samverkansområden.

1. Samverkan om stadsutveckling

Kulturnämnden välkomnar förslaget att staden kontinuerligt följer upp kulturlivets lokalbehov och stärker kulturperspektivet i stadsutvecklingen.

Under 2019-2020 har regionen och staden samverkat kring ett pilotprojekt med regional kulturlotsning. Erfarenheterna från projektet pekar på att parterna behöver fortsätta samordna och gärna även utveckla gemensamma, mer långsiktiga, insatser på området.

Kulturnämnden saknar en skrivning om hur Stockholms stad, inom ramen för samverkan kring stadsutvecklingen, avser att förvalta och utveckla sitt rika kulturarv och likaledes kulturmiljöer.

2. Samverkan om utbildning

Kulturnämnden ser positivt på att det kulturstrategiska programmet lyfter fram talangutveckling som en prioriterad inriktning. Kulturnämnden bedriver redan en framgångsrik egen talangutvecklande verksamhet inom ramen för Filmbasen/Film Stockholm som kan tjäna som förebild för fler konstområden. För närvarande pågår även gemensamma processer med Stockholms stad kring talangutveckling inom ex vis orkesterverksamhet.

3. Samverkan med staten, regionen och akademin

Kulturnämnden välkomnar en utvecklad och gärna gemensam dialog mellan staden, regionen och berörda lärosäten för att stärka såväl den konstnärliga som branschmässiga utvecklingen. Kulturnämnden har en egen styrkeposition inom området kultur och hälsa, inom ramen för dess särskilda kompetenscentrum.

Kulturnämnden delar uppfattningen att kulturens publik och deltagare – det vill säga stadens och regionens medborgare – och inte de administrativa gränserna, behöver stå i ökat fokus för framtida investeringar i kultur. Den väl utbyggda kollektivtrafiken i regionen har i det sammanhanget naturligtvis en avgörande betydelse. Stockholmsregionens särskilda betydelse för den svenska kulturen och kulturlivet såväl nationellt som internationellt behöver även uppmärksammas bättre av den statliga nivån i framtiden.

Nämnden ser positivt på utvecklingen av ett regionalt utbud inom kulturskolan, samverkan kring den resurskrävande regionala filmproduktionen,

samverkan med besöksnäringen med mera. Kulturnämnden vill särskilt även lyfta insatser för att stärka den gemensamma kompetensen kring att främja de egna organisationernas liksom kulturlivets digitala transformation, i enlighet med den regionala kulturstrategin.

4. Samverkan om de kulturella och kreativa näringarna

Kulturnämnden delar uppfattningen att stödformer och nya arbetssätt behöva utvecklas för att främja de viktiga kulturella och kreativa näringarna i regionen. Filmen har just nu ett särskilt behov av regional samordning och resurssättning och kulturnämnden välkomnar Stockholms stads uttalade vilja till samarbete och att fortsätta bidra. Det är kulturnämndens vilja att gemensamt med Stockholms stad driva på frågan om införande av nationella produktionsincitament för film gentemot regeringen.

5. Samverkan med besöksnäringen

Kulturnämnden ser positivt på att staden vill fortsätta utveckla sig som evenemangs- och upplevelsestad då detta har stor betydelse för hela det regionala, nationella och internationella kulturella ekosystemet.

Region Stockholm

Kulturförvaltningen
Avdelningen för strategisk samordning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-28

Diarienummer:
KN 2020/852

Handläggare:
Ulf Andersson-Greek

Remissvar – Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Ärendebeskrivning

Ärendet utgör kulturnämndens remissvar på Kulturstrategiskt program för Stockholms stad som inkommit till Region Stockholm (RS 2020-0665).

Beslutsunderlag

Kulturstrategiskt program för Stockholms stad
Tjänsteutlåtande, KN 2020/852
Kulturnämndens yttrande

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar följande

1. Kulturnämnden beslutar att anta förslaget till remissyttrande och uppdrar åt förvaltningen att sända yttrandet till regionledningskontoret
2. Omedelbar justering

Sammanfattning av det kulturstrategiska programmet

Stockholms stads förslag till kulturstrategiskt programmet täcker inte hela det kulturpolitiska fältet utan är inriktat på områden där stadens förvaltningar och bolag, ofta i samverkan med privata eller andra offentliga aktörer på en regional, nationell eller internationell nivå, har ett gemensamt ansvar för kulturlivets infrastruktur. Alla dessa aktörer kan agera samlat och resursstarkt för att stödja utvecklingen av ett fritt och rikt kulturliv, som håller hög kvalitet och är tillgängligt för alla. Stockholms stads Vision 2040 och Agenda 2030 om hållbar utveckling, utgör grunden för programmet.

Det kulturstrategiska programmet utgår från två perspektiv. Det första är ”Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur”. I Stockholm ska alla invånare ha förutsättningar till eget skapande och därmed bidra till en levande och öppen stad. Därför behöver stadsplaneringen redan i tidiga skeden identifiera eventuella behov och pröva möjligheten att inkludera lokaler och platser för kulturupplevelser och föreningsliv. Staden behöver samarbeta med alla kulturlivets aktörer för att optimera tillgången till och kvaliteten på

Bilagor: Yttrande Kulturstrategiskt program för Stockholms stad, Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Stockholms kulturutbud. De äldres resurser, erfarenhet och vilja att bidra ska tas tillvara.

Det andra perspektivet är ”Ett kreativt och attraktivt Stockholm”. Sysselsättningen inom de kulturella och kreativa näringarna (KKN) ökar kontinuerligt och är del av den snabba teknikutvecklingen. Med staden som aktiv möjliggörare av nya mötesplatser och utveckling av befintliga, kan denna kreativa del av näringslivet spela en vital roll i den fortsatta stadsutbyggnaden. Ett väl fungerande trafiksystem och effektiv samordning mellan fasta besöksmål och evenemang är av gemensamt intresse för både staden och branschen.

De två perspektiven utgör i sin tur grunden för fem strategiska områden där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan.

Det finns mycket att vinna på ett effektivare inomkommunalt samarbete i kulturfrågorna, både för staden och kulturlivet, konstateras i programmet. Vidare att båda dessa parter verkar i en regional och nationell kontext och samverkar med privata aktörer. Det är därför enligt programmet nödvändigt att samarbetet inkluderar alla de aktörer som kan bidra till ett starkare kulturliv i Stockholm och därmed en attraktivare stad.

Kulturförvaltningens förslag till yttrande i sammanfattning

Kulturnämnden, Region Stockholm, ser positivt på det breda strategiska grepp som Stockholms stad tar om kulturområdet i detta program och ser att det samspelar väl med Kulturstrategi för Stockholmsregionen, del av RUFS 2050.

Kulturnämnden bedömer att Stockholms stad föreslagit kloka prioriteringar gällande de perspektiv, strategiska områden och inriktningar för dessa. Generellt saknar dock kulturnämnden mer tydliga skrivningar kring hur Stockholms stad ser på folkbildningens –studieförbundens och folkhögskolornas – roll och förutsättningar för samverkan med dess aktörer i ett kulturstrategiskt perspektiv. Kulturnämnden ser även att Stockholms stad kan förtydliga det fria kulturlivets betydelse och roll inom ramen för sin strävan till ökad samverkan.

Kulturnämnden lämnar i övrigt vissa särskilda kommentarer gällande det kulturstrategiska programmets fem utpekade samverkansområden.

1. Samverkan om stadsutveckling

Kulturnämnden ser positivt på att staden kontinuerligt följer upp kulturlivets lokalbehov och stärker kulturperspektivet i stadsutvecklingen.

Under 2019-2020 har regionen och staden samverkat kring ett pilotprojekt med regional kulturlotsning. Erfarenheterna från projektet pekar på att parterna behöver fortsätta samordna och gärna även utveckla gemensamma, mer långsiktiga, insatser på området.

Kulturnämnden saknar en skrivning om hur Stockholms stad, inom ramen för samverkan kring stadsutvecklingen, avser att förvalta och utveckla sitt rika kulturarv och likaledes kulturmiljöer.

2. Samverkan om utbildning

Kulturnämnden ser positivt på att det kulturstrategiska programmet lyfter fram talangutveckling som en prioriterad inriktning. Kulturnämnden bedriver redan en framgångsrik egen talangutvecklande verksamhet inom ramen för Filmbasen/Film Stockholm som kan tjäna som förebild för fler konstområden.

3. Samverkan med staten, regionen och akademin

Kulturnämnden välkomnar en utvecklad och gärna gemensam dialog mellan staden, regionen och berörda lärosäten för att stärka såväl den konstnärliga som branschmässiga utvecklingen. Kulturnämnden har en egen styrkeposition inom området kultur och hälsa, inom ramen för dess särskilda kompetenscentrum.

Kulturnämnden delar uppfattningen att kulturens publik och deltagare – det vill säga stadens och regionens medborgare – och inte de administrativa gränserna, behöver stå i ökat fokus för framtida investeringar i kultur. Stockholmsregionens särskilda betydelse för konst- och kulturlivet såväl nationellt som internationellt behöver även uppmärksammas bättre av den statliga nivån i framtiden.

Nämnden ser positivt på utvecklingen av ett regionalt utbud inom kulturskolan, samverkan kring den resurskrävande regionala filmproduktionen, samverkan med besöksnäringen med mera. Kulturnämnden vill särskilt även lyfta insatser för att stärka den gemensamma kompetensen kring att främja de egna organisationernas liksom kulturlivets digitala transformation.

4. Samverkan om de kulturella och kreativa näringarna

Kulturnämnden delar uppfattningen att nya arbetssätt och stödformer kan behöva utvecklas för att främja de viktiga kulturella och kreativa näringarna i

regionen. Filmen har just nu ett särskilt behov av regional samordning och resurssättning och kulturnämnden välkomnar Stockholms stads uttalade vilja till samarbete och att fortsätta bidra. Det är kulturnämndens vilja att gemensamt med Stockholms stad driva på frågan om införande av nationella produktionsincitament för film gentemot regeringen.

5. Samverkan med besöksnäringen

Kulturnämnden ser positivt på att staden vill fortsätta att utveckla sig som evenemangs- och upplevelsestad då detta har stor betydelse för hela det regionala, nationella och internationella kulturella ekosystemet. Nämnden saknar dock även inom detta samverkansområde en mer tydlig skrivning om hur Stockholms stad avser att förvalta och utveckla sitt rika kulturarv och likaledes kulturmiljöer som också utgör starka besöksmål i huvudstaden.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet ger inga ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden.

Beslutsexpediering

Regionledningskontoret

Eva Bergquist
Förvaltningschef

Catharina Fogelström
Avdelningschef

Tillväxt- och regionplanenämnden

YTTRANDE ENLIGT DELEGATION
2020-10-22

TRN 2020-0199

Regionledningskontoret
registrator.lsf@sll.se
RS 2020-0665

Remiss – Kulturstrategiskt program för Stockholm stad

Inledning

Tillväxt- och regionplanenämnden har genom regionstyrelsen tagit del av remissförslaget, *Kulturstrategiskt program för Stockholm stad*. Yttrandet ska vara regionstyrelsen tillhanda senast 2020-10-22. Till följd av den korta svarstiden sker yttrandet via ordförandedelegation.

Yttrandet utgår ifrån ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån tillväxt- och regionplanenämndens ansvar för regional fysisk planering och regional utveckling.

Bakgrund

Det kulturstrategiska programmet för Stockholms stad grundar sig i visionen för Stockholms stad *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*. Vidare utgår programmet från två perspektiv: *Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur* samt *Ett kreativt och attraktivt Stockholm*. De två perspektiven utgör grunden för fem strategiska områden där kulturens potential och värden bättre ska tillvaratas genom nya former av samverkan.

- Stadsutveckling
- Utbildning och bildning
- Staten, regionen och akademin
- Kulturella och kreativa näringar
- Besöksnäring

Yttrande

Tillväxt- och regionplanenämnden välkomnar Stockholm stads kulturstrategiska program som grundar sig i Stockholms stads vision 2040 – Möjligheternas Stockholm. Programmet visar på god ambition av samverkan och hur programmet bidrar till hållbar utveckling.

Region Stockholm
Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
Box 22550
104 22 Stockholm

Telefon: 08-123 130 00
E-post: registrator.trf@sll.se
www.sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016

Enligt remissunderlaget ska det Kulturstrategiska programmet för Stockholm stad inspirera och vägleda samarbeten. Nämnden instämmer i att samverkan är viktigt och välkomnar ett utvecklat samarbete med staden. En stärkt samverkan mellan staden och länet är särskilt viktigt för att minska administrativa murar som kan uppstå mellan exempelvis offentlig, privat och civil sektor. Nämnden vill vidare lyfta värdet av interkommunala avtal mellan kulturverksamheter.

Nämnden är positiv till programmets utgångspunkt men anser att programmet skulle stärkas av en tydligare och fördjupad bild av utmaningarna och möjligheterna. Det skulle skapa ökad klarhet och underlätta i arbetet med att inspirera och vägleda samarbeten.. Nämnden anser vidare att programmet skulle stärkas och samverkan underlättas om programmet visade på hur det kopplar an till RUFS 2050 samt den regionala kulturstrategin för Stockholmsregionen.

Nämnden anser att programmets inriktning *Stadsutveckling* har en tydlig koppling till Region Stockholms insatsområde *Använda kultur och kulturmiljöer som resurser i samhällsplaneringen*. Det finns flera inriktningar i programmet och strategin som pekar i samma riktning.

Det vore även önskvärt om programmet utvecklade hur staden förhåller sig och avser bidra till den regionala kulturstrategin för Stockholmsregionen, särskilt:

- *att prioritera insatser som främjar att kulturella och sociala mötesplatser utvecklas i länet och då synnerhet i de regionala stadskärnorna, strategiska stadsutvecklingslägen, landsbygdsnoder och socioekonomiskt svaga områden*
- *att identifiera metoder för att säkerställa att den konstnärliga gestaltningen blir en integrerad del i planprocessen*
- *att berörda parter samverkar för att länets kulturmiljöer ska ses som en resurs tidigt i samhällsplaneringen samt att parternas olika roller tydliggörs och att hänsyn tas till kulturmiljöer i översikts- och detaljplaneringen.*

I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) lyfts vikten av att hantera kulturmiljöfrågorna tidigt vid förtätning i befintliga miljöer samt att inkludera ett kulturhistoriskt perspektiv vid utveckling. Kulturhistoriska miljöer och kulturarv har potential i alla utvecklingssammanhang. Nämnden välkomnar att programmet nämner att kulturarv och kulturmiljö representerar viktiga sociala värden, men efterfrågar inspiration och vägledning för att hantera de utmaningar som

finns för att värna, förvalta och utveckla kulturmiljövärden i befintliga stadsmiljöer i samband med förtätning.

Samverkan är viktig för att hantera dessa utmaningar. I RUFS 2050 betonas behovet av att kommuner och andra aktörer samordnar sina insatser för att stärka och utveckla kulturmiljöintresset samt värdet av att belysa hur intresset samverkar med andra intressen. Det vore en styrka om programmet utvecklade detta i strategin om stadsutveckling.

Det är viktigt att främja områden där Stockholmsregionen redan är stark. Tillväxt- och regionplanenämnden är därför positiva till att programmet lyfter två av de regionala styrkeområden som pekas ut i RUFS 2050, besöksnäringen och kulturella och kreativa näringar. Programmet lyfter att pandemin har påverkat kultursektorn och besöksnäringen hårt. Bilden stämmer väl överens med de inspel som framkommit på Region Stockholms dialogmöten under våren med anledning av pandemins påverkan på näringslivet, där vikten av bred dialog och samverkan är av stor vikt för den framtida utvecklingen.

De kulturella och kreativa näringarna stärker den regionala identiteten och attraktionskraften och har en stor betydelse för besöksnäringen. Filmsektorn är en viktig del av de kulturella och kreativa näringarna. Att stärka satsningarna på Stockholmsregionen som inspelningsplats stärker även förutsättningarna för att attrahera talanger och bibehålla kompetens inom sektorn. För att främja en kulturdriven tillväxt behövs en infrastruktur för kulturen och goda förutsättningar för kreativa företag att verka i Stockholmsregionen. Nämnden vill därför belysa vikten av internationell tillgänglighet som en avgörande faktor för att attrahera och behålla talanger samt för att Stockholm fortsatt ska vara en attraktiv besöksdestination och locka internationella besökare.

Nämnden delar bilden av att besöksnäringen bidrar till den internationella attraktionskraften och är en viktig motor för stadens utveckling och sysselsättning. Nämnden är positiv till att staden vill utveckla Stockholm som evenemangs- och upplevelsestad då det är av stor betydelse för besöksnäringen och det kulturella systemet. Stockholm som huvudstad har en bredd inom näringen som är svår att uppnå på andra platser. Besöksnäringen spänner över många olika branscher och nämnden anser därför att programmet med fördel kan beskriva besöksnäringens struktur likt beskrivningen av de kulturella och kreativa näringarna. Vidare har kulturutbud och kulturmiljövärden stor betydelse för besöksnäringen vilket nämnden anser önskvärt att belysa.

Gustav Hemming
Ordförande
Tillväxt- och regionplanenämnden